

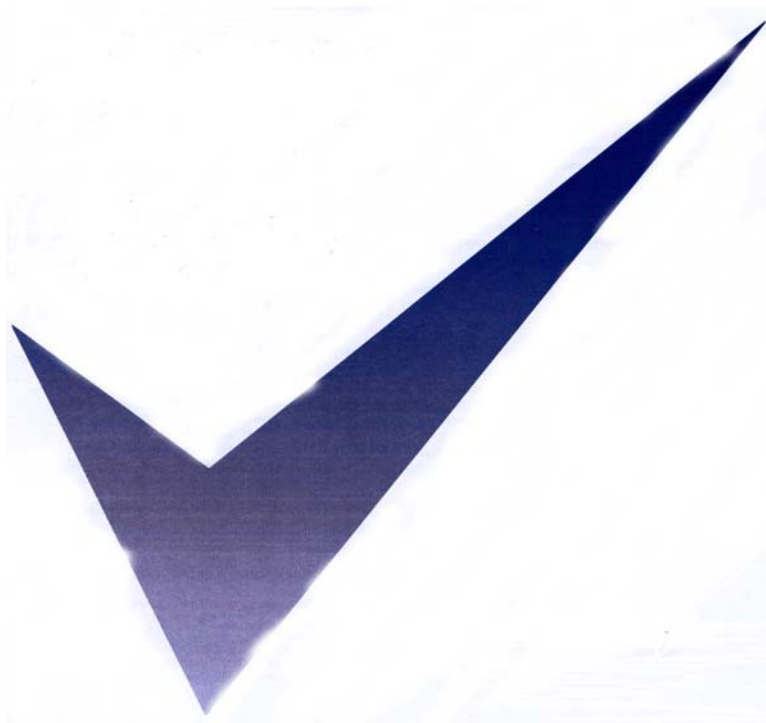

Department of
**Health, Social Services
and Public Safety**

An Roinn
**Sláinte, Seirbhísí Sóisialta
agus Sábháilteachta Poiblí**

www.dhsspsni.gov.uk

Sutikimas – kokios jūsu teisēs:

Vadovas tēvams

Sutikimas apžiūrėti, gydyti arba prižiūrėti jūsų vaiką

Gydytojas, stomatologas, medicinos sesuo ar terapeutas, prieš pradėdami jūsų vaiko apžiūrą arba gydymą, privalo gauti **sutikimą**, t.y. leidimą. Kartais vaikai patys gali duoti sutikimą, tai priklauso nuo jų amžiaus ir situacijos suvokimo, tačiau kitais atvejais duoti tokį sutikimą bus prašoma jūsų, kaip vaiko motinos arba tėvo.

Ši skrajutė padės jums geriau suprasti, kas, kada ir kaip gali duoti sutikimą.

Kaip jūsų vaiko arba jūsų paprašys duoti sutikimą?

Tai iš dalies priklauso nuo to, ką įvairias paslaugas teikiantys darbuotojai (gydytojai, medicinos seserys, socialiniai darbuotojai, slaugytojai ar terapeutai) ketina daryti. Prašymo forma gali būti labai paprasta. Pvz., jūsų bendrosios praktikos gydytojas gali paprašyti apžiūrėti jūsų vaiko gerklę. Tada savo mažametį vaiką turite paraginti išsižioti. Vyresni vaikai išsižios neraginami. Tai reiškia, kad jūs ir vyresnio amžiaus vaikai davė sutikimą. Sunkesniu atveju, pvz., dėl operacijos, jūsų arba vyresnio amžiaus vaikų paprašys pasirašyti tam tikrą blanką; šis parašas reiškia sutikimą gydyti.

Kas turi teisę duoti sutikimą?

Sutikimą vaiko vardu turite pasirašyti **jūs**, jeigu vaikui dar nesukako 18 metų ir jo atžvilgiu jūs prisiimate vadinamąją „tėvų atsakomybę“.

Tačiau vyresni **vaikai** įgyja teisę duoti sutikimą patys, kaip bus paaiškinta toliau.

Kas turi tėvų atsakomybės teisę?

- **Motinos** automatiškai įgyja tėvų atsakomybės teisę savo vaikų atžvilgiu.
- **Tėvai** taip pat turi tėvų atsakomybės teisę vaikų atžvilgiu, jeigu jie buvo susituokę su vaiko motina tuo metu, kai ji pastojė arba gimė vaikas, arba jei tėvas vedė motiną vėliau.
- **Nesusituokę tėvai** neįgyja tėvų atsakomybės teisės automatiškai. Jeigu jų vaikas gimė 2002 m. balandžio 15 d. arba vėliau, ir gimimo liudijime nurodyta tėvo pavardė, tėvas turi tėvų atsakomybės teisę. Nesusituokęs tėvas gali įgyti tėvų atsakomybės ir kitais būdais – pagal teismo nutartį arba „susitarimą dėl tėvų atsakomybės“. Patėviai taip pat gali įgyti tėvų atsakomybės teisę pagal teismo nutartį.
- **Žmonės, prižiūrintys jūsų vaiką**, pvz., vaikų auklės, privatūs asmenys – globėjai arba seneliai, paprastai neturi tėvų atsakomybės teisės, tačiau, jeigu norite, galite juos įgalinti priimti sprendimus dėl jūsų vaiko gydymo ir pan.

Kaip nuspręsti, kas geriausiai tinka jūsų vaikui?

Sprendimus dėl savo vaikų sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos turi priimti tėvai. Tokie sprendimai grindžiami tėvų samprata, kas geriausiai užtikrina vaikų gerovę ir atitinka vaiko interesus. Tačiau, priimant sprendimus, pravartu atsižvelgti ir į vaiko nuomonę. Netgi jei vaikai dar per jauni, kad galėtų savarankiškai priimti sprendimus, jie vis tiek gali dalyvauti priimant sprendimus dėl jų sveikatos ir priežiūros. Kuo daugiau vaikai bus įtraukti į šį procesą, tuo labiau tikėtina, kad jų požiūris į gydymą ar priežiūrą bus teigiamas.

Ką daryti, jeigu jūs ir asmenys, užsiimantys sveikatos apsauga bei socialine rūpyba, nesutinkate?

Kartais sveikatos apsaugos bei socialinės rūpybos darbuotojai ir tėvai nesutaria dėl to, kas geriausiai atitinka vaiko interesus. Paprastai specialistai neturi teisės užsiimti jūsų vaiku be jūsų sutikimo.

Visada svarbu viską aptarti, kad būtų pasiektas susitarimas. Pavyzdžiui, apsispręsti gali padėti antro mediko nuomonė arba pokalbis su kitais žmonėmis, prižiūrinčiais jūsų vaiką, tačiau kartais sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos darbuotojai gali būti įsitikinę, kad tam tikras gydymas vaikui yra itin svarbus, galbūt net galintis išsaugoti vaiko gyvybę. Tuomet jie gali kreiptis į teismą dėl atitinkamo sprendimo. Lygiai taip pat, pasitarę su teisininku, jūs galite kreiptis į teismą su prašymu suteikti arba uždrausti gydymą, jei manote, kad tai geriausiai atitinka jūsų vaiko interesus.

Tokiais retais atvejais, kai niekaip nepavyksta susitarti, teismas turi teisę duoti sutikimą arba atmesti jūsų arba bendrosios praktikos gydytojo prašymą, jeigu, teismo nuomone, toks sprendimas yra teisingas.

Kada vaikai gali duoti sutikimą patys?

16 – 18 metų amžiaus vaikai

Kai vaikams sukanka 16 metų, jie gali duoti sutikimą apžiūrai, gydymui ir priežiūrai kaip suaugę asmenys. Tuomet asmenys, teikiantys sveikatos apsaugos ar socialinės rūpybos paslaugas, neprivalo prašyti jūsų sutikimo.

Jaunesni nei 16 metų amžiaus vaikai

Įstatymuose numatyta, kad dar 16 metų neturintys vaikai taip pat gali patys duoti sutikimą, jeigu jie visiškai suvokia situaciją (laikomi veiksniais asmenimis).

Taigi kas duoda sutikimą – jūsų vaikas ar jūs?

Griežtos taisyklės nėra. Daug kas priklauso nuo siūlomo gydymo rimtumo ar sudėtingumo. Jūsų vaikas gali būti pakankamai subrendęs, kad duotų sutikimą, pvz., skiepijimui nuo meningito. Tačiau tikėtis, kad jis ar ji suvoks viską, ką būtina žinoti prieš duodant sutikimą širdies operacijai, gali būti pavojinga.

Net jei jūsų vaikas yra pakankamai subrendęs savarankiškai duoti sutikimą, gydantys asmenys vis viena jį arba ją paskatins pasitarti su jumis dėl sprendimo. Tačiau jeigu vaikai atsisako dalytis informacija su tėvais, sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos darbuotojai privalo šį norą gerbti.

Ką jums ir jūsų vaikui reikia žinoti?

Kad galėtumėte apsispręsti, jums ir jūsų vaikui turi būti suteikta informacija apie siūlomą gydymą arba priežiūrą. **Jeigu jums atrodo, kad nesupratote ar neturite pakankamai informacijos, turite visada klausti.** Pavyzdžiui:

- Koks bus gydymas arba priežiūra?
- Kokių rezultatų tikimasi?
- Kokia tikimybė pasiekti gerus rezultatus?
- Ar yra alternatyvų?
- Kokie yra pavojai, jei tokių yra?
- Jeigu yra pavojų, ar jie rimti?
- Kas gali nutikti, jeigu jūsų vaikas nebus gydomas arba prižiūrimas?

Kartais asmuo, prašantis jūsų duoti sutikimą gydymui arba priežiūrai, negalės atsakyti į jūsų klausimus. Tokiais atvejais paprašykite jų išsiaiškinti rūpimus klausimus arba suteikti galimybę pasikalbėti apie tai su kitu specialistu.

Jeigu nešnekate angliškai, paprašykite iškviesti vertėją ir pateikti jums duotos informacijos vertimą. Jeigu jūs arba jūsų vaikas turi jutimo sutrikimų, pvz., prastai girdi arba turi kitų bendravimo poreikių, klauskite, kas jums galėtų padėti.

Per kiek laiko turime apsispręsti?

Jeigu jūsų vaikui arba jums reikia daugiau laiko apsispręsti, pasakykite tai. Skubiais atvejais sprendimus gali tekti priimti nedelsiant, tačiau paprastai bus suteikta tiek laiko, kiek jums reikės. Tik jūs ir jūsų vaikas turite nuspręsti, ar reikia imtis kokių nors priemonių.

Ką daryti, jei mano vaikas atsisako gydymo?

Kartais vaikai, turintys teisę savarankiškai priimti sprendimus, atsisako gydymo, nors tėvai pageidauja, kad vaikas sutiktų. Tokiais atvejais medicinos specialistai turi teisę nepaisyti vaiko noro ir pradėti gydymą, jeigu vienas iš tėvų davė sutikimą.

Tačiau jaunuoliams prieš jų valią teikiamas gydymas gali juos piktinti. Taigi visiems geriau vengti tokios situacijos.

Jeigu jūsų vaikas atsisako gydymo, prieš nusprenddami eiti prieš vaiko valią išsiaiškinkite, kas jį arba ją gąsdina. Kol vaiko būklė nekelia grėsmės jo gyvybei, gydymą galima atidėti gydymą iki tol, kol vaikas bus jam pasiruošęs.

Tarkime, aš nenoriu, kad mano vaikas būtų gydomas?

Jūs galite nenorėti, kad jūsų vaikui būtų teikiamas tam tikras gydymas, pvz., skirtos kontraceptinės priemonės. Bet jeigu jūsų vaikas yra veiksnus, suvokia padėtį situaciją ir prašo gydymo, įstatymas **leidžia** gydytojams teikti gydymą, kuris, jų nuomone, yra tinkamas. Nors gydytojai visada skatins vaikus dalytis informacija su tėvais, jie privalo gerbti vaiko, kuris atsisako dalytis informacija su jumis, norus.

Tarkime, mes nepatenkinti tuo, kaip mūsų prašoma duoti sutikimą?

Atitinkamiems sveikatos apsaugos arba socialinės rūpybos darbuotojams išreikškite savo susirūpinimą, kad jie galėtų jums padėti. Bet jei vis dar nesate patenkinti, turite teisę skųstis. Kaip tai atlikti, galite sužinoti iš sveikatos apsaugos ir asmeninių socialinių paslaugų organizacijos, atsakingos už jūsų vaiko priežiūrą. Taip pat turite teisę kreiptis pagalbos į vietos Sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų tarybą, kuri atstovauja visuomenės interesams ir teikia informaciją, patarimus bei pagalbą sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos klausimais.

Pageidaujate išsamesnės informacijos apie sutikimą?

Čia išvardytos organizacijos, į kurias galite kreiptis dėl pagalbos ir paramos, liečiančios sutikimo gydymui ir priežiūrai davimą.

Sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų tarybos

Rytų sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų taryba

(Eastern Health and Social Services Council)

1st Floor
McKelvery House
25-27 Wellington Place
Belfast
BT1 6GQ
Tel. 028 9032 1230
Minicom: 028 9032 1285
El. paštas: ecouncil@ehssc.n-i.nhs.uk

Pietų sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų taryba

(Southern Health and Social Services Council)

Quaker Buildings
High Street
Lurdan
BT66 8BB
Tel. 028 3834 9900
Minicom: 028 3834 6488
El. paštas: reception@shssc.n-i.nhs.uk
Tinklapis: www.shsscouncil.net

Šiaurės sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų taryba

(Northern Health and Social Services Council)

8 Broadway Avenue
Ballymena
BT43 7AA
Tel. 028 2565 5777
Minicom: 028 2565 5777
El. paštas: info@nhssc.n-i.nhs.uk
Tinklapis: www.nhssc.org

Vakarų sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų taryba

(Western Health and Social Services Council)

„Hilltop“
Tyrone and Fermanagh Hospital
Omagh
BT79 0NS
Tel. 028 8225 2555
Minicom: 028 8224 8389
El. paštas: lpreston@hilltop.n-i.nhs.uk

**Tėvų konsultacinis centras
(Parents Advice Centre)**

Franklin House
12 Brunswick Street
Belfast
BT2 7GE
Tel. 028 9031 0891
Pagalbos linija: 028 9023 8800
El. paštas: belfast@pachelp.org
Tinklapis: www.pachelp.org

Teikia paslaugas tėvams ir vaikams,
siūlo pagalbą, konsultuoja ir pataria.

**Vaikų įstatymų centras
(Children's Law Centre)**

3rd Floor
Philip House
123-137 York Street
Belfast
BT15 1AB
Tel. 028 9024 5704
Konsultacijų linija: 080 8808 5678
Minicom: 080 8808 5678
El. paštas: info@childrenslawcentre.org
Tinklapis: www.childrenslawcentre.org

Padedą jaunuoliams, jų tėvams ir
specialistams išsiaiškinti įstatymus, kurie
liečia vaikus.

**Departamentas ši dokumentą išplatins airių kalba, kinų kalbos Kantono dialektu,
garsajuostėse ir išspausdintą Brailio raštu, taip pat atsižvelgs į prašymus pateikti
vertimus į kitas tautinių mažumų kalbas.**

Sveikatos apsaugos, socialinių paslaugų ir viešosios saugos departamentas
Castle Buildings
Belfast BT4 3SQ

Telefonas 028 9052 0534
Tekstinis telefonas 028 9052 7668
www.dhsspsni.gov.uk/consent

Kontrolinis Nr. 202/02